

loquendo, ut aliquod suppositum dicatur, aliquid aliud fieri, non oportet ut in illud mutetur, sed satis est ut sibi uniat vel acquirat formam vel naturam aliquam. Sicut dicitur homo fieri sanus, non quia in sanitatem convertatur, sed quia sanitatem acquirit. Et Genes. 2, dicitur *homo factus in animam viventem*; et ad Hebr. 7, dicitur Christus *factus pontifex*; ac denique ad Philip. 2, dicitur *factus homo, formam servi accipiens*; sic ergo (ut recte dixit Gregorius, lib. 9, epist. 61) *Verbum carnem dicimus factum, non immutando quod erat, sed suscipiendo quod non erat, nostra auxit, sua non minuit*. In illo autem loco Joan. 2, ex ipsa re, de qua agitur, et ex antecedentibus, et consequentibus colligitur aquam factam esse vinum per conversionem. Ex quo non fit omnem similem locutionem eodem modo explicandam esse. Et juxta haec obiter explicanda est aliquorum Patrum locutio, quae nobis hoc loco objici posset, quoniam videntur interdum dicere, ita Verbum carnem esse factum, sicut in Eucharistia panis fit Corpus Christi; sic enim Justinus Martyr, Apologia 2 pro Christianis, inquit: *Quemadmodum per Verbum Dei caro factus Jesus Christus servator noster, carnem et sanguinem pro salute nostra habuit, sic etiam per verbum precatonis, et gratiarum actionis sacramentum ab ipso alimoniam, quae mutata nutrit nostras carnes et sanguinem, illius incarnati Jesu carnem et sanguinem esse didicimus*. De quo testimonio et aliis dicemus late agentes de Eucharistia; nunc breviter comparatio in hoc solum posita est, quod, sicut Verbum incarnatum veram carnem et sanguinem habuit, ita sub speciebus panis et vini per consecrationem est vera caro et sanguis Jesu Christi, ut ipsa Justinus verba manifeste declarant; unde similitudo in modo unionis, seu mutationis posita non sit.

9. *Objectio secunda.* — Sed contra secundo, quia Sancti saepe comparant hanc unionem cum conjunctione animae et corporis, ut videre est in Symbolo Athanasii, et in Leone Papa, epist. 11 ad Julian. ; Justino Martyre, in Exposit. fidei; et Cyrill., epist. ad Monach. Aegypti; August., epist. 3, et 57, et tractat. 47 in Joan., circa finem; at vero anima et corpus ita conjunguntur, ut ex eis resultet una natura. Respondet ex Damascen., lib. 3, c. 26; Cyrillo, lib. de Incarnat., cap. 7; Athanas., Justi., et aliis Sanctis supra citatis, in exemplis, quibus hoc mysterium explicatur, non esse in omnibus exactam similitudinem querendam, nulla enim reperiri potest, alias mysterium hoc singulare non esset, ut Augustinus dixit, epist. 3 ad Volusian. Quin potius ait Hilar., lib. 10 de Trinit., exempla, quae ad hoc mysterium explicandum afferri solent, in pluribus esse dissimilia quam similia. In exemplo ergo adducto, in duabus tenet similitudo: primo, quod, sicut corpus et anima, quamvis diversae naturae sint, in una persona convenient, ita divina et humana natura, quamvis distinctae sint, in una persona copulantur; est tamen in hoc differentia, nam illae sunt naturae imperfectae, et essentialles partes, et ideo non tantum unam personam, sed etiam unam naturam componunt; natura vero divina et humana sunt integræ et perfectæ, quae non possunt ad componendam unam naturam inter se immediate conjungi. Secundo, tenet similitudo in hoc, quod sicut anima operatur per corpus tanquam per organum sibi substantialiter conjunctum, ita divinitas per humanitatem; de qua similitudine in expositione art. 6 satis dictum est.

10. *Objectio tertia.* — *Cyrilli sententia de termino unionis hypostaticæ.* — Sed contra tertio, quia Cyrillus, epist. ad Successum, ita loquitur: *Non oportet intelligere duas naturas, sed unam naturam Verbi Dei incarnatam, quam locutionem comprobat auctoritate Athanasii, ut retulit Eustathius, Beriti Episc., in Concilio Chalcedon., act. 1, circa finem, post ultimam Cyrilli epistolam ibi recitatam; et ideo Dioscorus, cum a Catholicis Episcopis recederet, dixit in ultimis verbis illius actionis, sequi sanctos Patres Cyrillum, Athanasium et Gregorium, qui semper unam naturam Verbi incarnatam, et non duas post adunationem docuerunt. Respondet breviter duas esse partes in illa locutione. Prima est, absolute negans in Christo duas naturas, et haec nunquam est apud Cyrillum, sed ab hereticis vel imposta illi est, vel male intellecta; passim enim Cyrillus in suis operibus duas naturas praedicat sine confusione, ut videre est lib. de Incarn. Unigeniti, c. 12, et epist. 1 ad Success., et epist. 28 ad Joan. Antioch., quae in dicta actione prima Concilii Chalcedonensis recitatur, et in ea indicat Cyrillus quosdam hoc sibi imposuisse, quos insanire dicit. Unde, cum aliquando Cyrillus duas videtur negare naturas, non absolute, sed cum adjectione negat, scilicet, ita ut sint personaliter disjunctæ, sive ita *ut constituant alium et alium, hominem et Deum*, ut ipse loquitur, epist. 2 ad Succes.; et eodem sensu loquitur Athanasius,*

lib. de Incarnatione Christi, et idem in Cyrill. epist. 30 ad Eulogium. Sic etiam lib. 1 de Fide ad Regin., circa principium, negat duas, alteram quæ adoratur; et alteram quæ non adoratur, semper enim in hujusmodi locis contra Nestor. agit. Altera pars illius locutionis Cyrilli est affirmans unam naturam Verbi Dei incarnatam, et haec reperitur interdum apud Cyrrillum citatis locis, et epist. 29 ad Acacium, et 30 ad Eulogium, ubi inquit: *Una est natura Verbi, sed illam dicimus incarnatam*. Et primo exponitur in illo edicto Justiniani imperatoris, naturam ibi pro subsistentia sumplam esse, pro qua expositione citantur verba Cyrilli epist. 1 ad Succes., dicentis: *Quantum ad videndum oculis animæ quemadmodum incarnatus est Unigenitus, duas naturas dicimus; unum autem filium Domini num Deum Verbum incarnatum*. Clarius hoc indicat idem Cyrillus, in lib. ad Evoptium, in defensione secundi anathematismi; cum enim Theodor. ipsum reprehenderit, quod unionem secundum subsistentiam posuerit, quia videatur significasse mixturam divinitatis et carnis factam esse, respondet Cyrillus, per unionem secundum subsistentiam, nihil aliud se significare voluisse, quam hoc solum, *Verbi naturam*, hoc est, subsistentiam, quae est ipsum Verbum, vere humanæ naturæ unitam esse, citra ullam conversionem, etc.; et aliis locis citatis eamdem expositionem indicat. Unde Damasc., lib. 3, c. 6, cum ex sententia Cyrilli et Athanasii Verbi naturam incarnatam esse dixisset, subdit: *Cum Verbi naturam dicimus, Verbum ipsum significamus*. Idem tamen Damascenus, infra, cap. 11, hanc expositionem rejicit ex verbis ejusdem Cyrilli, epist. 2 ad Succes., ubi Cyrus se defendit ab his qui ipsum calumniabantur, eo quod unam Verbi naturam incarnatam diceret, quia non absolute unam, sed incarnatam dixerat, ut alteram, quae incarnata est, alteram, qua incarnata est, distingueret. Ex quo colligit Damascenus naturam non sumpsisse pro persona, quia, si de persona esset sermo, et simpliciter una dici posset, et non posset in alteram et alteram distinguere. Idque confirmat Damascenus, quia naturam Verbi incarnatam dicimus, non autem passam; non ergo naturam pro persona accipimus, quia personam etiam passam dicere possumus. Secundo ergo exponitur ut sensus sit, Verbi naturam propriam videlicet et essentialiem esse unam, illam vero post unionem esse incarnatam, id est carnem unitam, quod alias ipse dicit esse unam,

SECTIO III.

Utrum terminus hujus unionis fuerit aliqua persona, et ita incarnatione facta fuerit in persona.

1. *Error Nestorii et aliorum.* — In hoc duobus tractandus est secundus principalis error hujus materiae, qui, duas in Christo constitutas personas vel hypostases, consequenter negavit unionem hanc terminatam esse ad aliquam personam, sed ad accidentalem unionem Dei ad personam Christi, seu personam Christi ad personam Verbi. Hic fuit error

Nestorii, qui hanc unionem dixit factam esse per singularem effectum et excellentissima dona gratiae, ratione quorum Christus singulari modo vocatur templum Dei, et Filius Dei, ac Deus, non per essentiam seu substantiam, sed per singularem quamdam participationem, ut constat ex Concilio Ephesino, et variis epistolis quæ in eo referuntur. Refert etiam Augustinus, hæres. 89; et Damasc., lib. de Hæresibus, circa finem; Theodoret., ib. 2 Hæret. fabul., cap. penult.; Vincentius Lirinens., lib. contra profanas vocum novitates; Liberatus, in Breviario, cap. 4; Evagrius, lib. 1 Historiæ, cap. 4; Socrat., lib. 7, c. 32; Nicephor., lib. 14, capit. 31. Et ante Nestorium docuit hunc errorem Theodorus Mopstienius, teste D. Thoma 4 contra gentes, capite trigesimo quarto, et colligitur ex quinta Synodo, collat. 4 et 5, ubi referuntur libri Cyrilli contra hunc Theodorum, et posteriori fragmento ex lib. 2 id expresse asseritur, et in his quæ referuntur ex libellis porrectis a presbyteris. Idem sumitur ex Joanne Maxentio, in Profess. fidei, in tomo quinto Bibliot., et ex Damascen., lib. 3, cap. 3; Niceph., lib. 14, cap. 30 et 32, lib. 17, c. 27. Imo ante hos semina hujus erroris jecerunt Carpocrates, Cerinthus, Ebion, et alii vetustiores hæretici, qui Christum purum hominem esse dixerunt, ut constat ex Athanas. in 1 tom., orat. Quod unus sit Christus, ubi hunc errorem impugnat; et Irenæ., 1.1, c. 24 et 25; et Epiphan., hæres. 28; et Ambros., epist. 40, et lib. de Incarnat. Dominicæ sacramento, cap. 6, ubi eudem refellit errorem. Item ex Eusebio, lib. 4 Hist., capit. 7; Theodor., lib. 2 Hæret. fabul., a principio. Hos secuti sunt Artemon, Montanus, et Theod. Byzantius, ut constat ex Niceph., lib. 4, c. 20 et 21; Euseb., lib. 5, c. 28, ubi addit Paulum Samosatenum, et addere etiam possumus Photinum, Marcionem et similes, de quibus legi possunt Epiphanius, Augustinus, Damascenus, Philastrius, et alii in catalogo Hæret. Huic etiam hæresi adhaesit aliquando Theod., ut ex actis Concilii Ephesini, et ex quinto Synodo, act. 5, constat, et ex objectionibus Theodor. contra anathema Cyrilli; postea vero resipuit, ut patet ex Concilio Chalcedonensi, act. 1, post. epist. Theodosii et Valentini ad Dioscorum, et ex eodem Theodoreto, lib. quarto Hæretorum fabular., c. penult. Ad hunc etiam errorem declinasse Petrum Gnapheum colligitur ex Damasceno, lib. 3, cap. decimo; dicit enim eum addidisse quartam Trinitati personam,

scilicet, Christi hominis, et ideo addidisse in Trisagio illam partem, *qui crucifixus es pro nobis*, ut hunc divideret ab omnibus tribus personis. Addit vero Damascenus hunc etiam dixisse totam Trinitatem passam fuisse, et crucifixam, quod potius ad Nestorianam hæresim pertinere videtur, ut art. 4 notavimus; et ex multis, quæ in quinta Synodo, act. 4, referuntur, videtur colligi in utrumque errorem declinasse, prius forte in unum, et postea in alterum, ut videtur indicari in epist. Felicis Papæ III, ad Acacium, ubi illum deponit, eo quod hujus Petri errorem secutus est; fuit autem ille Eutychianus. Vel fortasse hic hæreticus simul dixit, Deum non vere ac substantialiter fuisse hominem; eo tamen modo quo homo factus dicitur, et pro nobis passus, æque omnibus personis convenire. Hunc errorem secuti sunt postea Bonosiaci, sic dicti a Bonoso, ut refert Philastrius, et Prateol., et sumpserunt ex Isidoro, lib. 8 Originum, c. 5, ubi tantum refert hos asseruisse, Christum esse filium Dei adoptivum, non naturale, ex quo plane sequitur personarum distinctio. Unde idem Prateol., verb. *Felix*, 2, eodem modo explicat Felicianam hæresim, quam Elipandus etiam locutus est, qui dixit Christum esse filium Dei adoptivum, posuisse, ut ait Prateol., in Christo duas hypostases. Et eodem modo Jonas Aurelianensis, lib. 1 de Cultu imaginum, in principio, horum errorem reprehendens, ait, illius auctorem fuisse Nestorium, quem isti imitati sunt, et eodem modo explicant hunc errorem Anton., 2 part., titul. 14, cap. 1, § 6; et Galisdus Arelatens., in sua Chronogra. anni 816, in Carolo Magno, ait in Concilio Francofurti damnatum fuisse Elipandum, qui personam Christi in duas dividebat, et tandem hoc tempore hunc excitasse errorem Lucam Sternberger Prateol. refert, libro 10.

2. Secundo, alii hæretici, ut invidiam superioris erroris evitarent, dixerunt in Christo tantum esse unam personam, duo tamen supposita, vel hypostases. Ita refert D. Thomas, hic, art. 3, et 4 contr. Gentil., c. 38, et alii scholastici, in 3, d. 6, qui nullum certum auctorem hujus erroris referunt; sunt vero qui existimunt ipsummet Nestorium, qui prius palam locutus fuerat, postea hoc modo dissimulasse vel occultasse errorem suum. Quod ita esse colligitur ex Justiniano in edicto fidei sue, ad finem, in 2 tom. Concil., ubi ait, Concilium Ephesinum damnasse Nestorium dicentem unam personam, non tamen unam

subsistentiam; et Joan. Maxentius, in response ad epistolam, nomine Hormisdæ Papæ conscriptam, hunc errorem tribuit Dioscoro, eumque late declarat; nam quia Christus representabat Verbi personam, et quia persona nomen est dignitatis, dicebat in Christo esse unam personam, quia fuit in illo una dignitas Verbi homini Christo communicata, quam Christus et Verbum duo sint supposita, vel hypostases. Et fortasse Felix et Elipandus, paulo antea citati, in hunc errorem lapsi sunt; nam, ut fertur, illi unam personam in Christo non negabant, sed aiebant *hominem in una eademque Dei persona deglomeratum, atque carnis indumento indutum*; hæc enim verba in quadam confessione Elipandi leguntur in libro gothico manuscripto, qui in Tolletana Bibliotheca servari dicitur; unde, si verum est Elipandum posuisse in Christo suppositum creatum, ut citati auctores referrunt, videtur sane prædicta Nestoriana fraude usus. Alii vero, ut idem Joan. Maxent. refert, in 5 tom. Biblioth., in 1 sue fidei professione, aliis verbis occultarunt hunc errorem, dicentes in Christo unam esse personam, et unam hypostasim, quas tamen inter se distinguebant; et subsistentiam vel hypostasim dicebant esse Verbi, personam vero hominis; forte quia per accidentalem unionem dicebant Verbum quasi induisse personam hominis, vel quia in illa humanitate dignitas personæ Verbi repræsentabatur.

3. Poterant vero e converso subsistentiam homini tribuere et personam Verbo, quia principalis dignitas erat Verbi. Fundamentum omnium istorum errorum fuit illud idem quod in præcedenti dubio indicavimus. Cum enim omnes isti hæretici non distinguerent inter personam et naturam, et in Christo crederent esse duas naturas integras et perfectas, necessarium existimarent duas in illo ponere personas vel hypostases.

4. In Christo una tantum persona in duabus naturis subsistens.—Dico primo: in Christo Domino, vero Deo, et homine, tantum est una persona ex duabus, et in duabus naturis subsistens. Est de fide definita, præcipue in Concilio Ephesino, ad hoc maxime congregato, et postea in Concilio Chalcedonensi, act. prima, et in quinta Synodo, collat. 8, can. 2, et in omnibus aliis supra citatis; et in Symbolo Athanasi, ubi dicitur: *Perfectus Deus, perfectus homo, ex anima rationali, et humana carne subsistens*; et infra: *Sicut anima et caro unus est homo, ita Deus et homo unus est Christus*; unde in consecratione Episcoporum, cum ab eis petitur professio fidei, interrogantur: *Credis Filium Dei Christum in duabus naturis, et ex duabus naturis subsistens?* Et respondent, *Credo*, ubi priorem particulam *in duabus naturis*, fit professio fidei contra errorem Eutychetis, per posteriorem vero, scilicet, *ex duabus naturis*, fit contra hunc errorem Nestorii, qui ex sola humana natura Christum subsistere dicebat; et ita ubicumque Concilia aut Patres alterum errorem reprehendunt, alterum etiam condemnant, ut videtur est in omnibus supra citatis, præsertim in Leone Papa, et in illo edicto Justiniani, et in Cyrillico, fere toto 4 tomo suorum operum, maxime in 12 Anathematismis, et in eorum defensionibus; Damascen., lib. 3 Fidei, c. 3, 4, 12, et aliis; August., lib. 1 de Trinit., c. 13, lib. 13, c. 17, et in Enchiridio, c. 35 et 36: *Christus (inquit) Deus et homo; Deus, quia Deus erat Verbum; homo, quia in unitatem personæ accesserit Verbo anima rationalis et caro*; et epist. 120, c. 4, explicat quam sit Christus altiori modo filius Dei quam nos, cum ille sit naturalis, nos vero adoptivi; et hujusmodi testimonia et passim reperiuntur in Patribus, et in sequentibus frequenter occurrent. Præcipuum vero hujus fidei fundamentum sumitur ex illis Sacrae Scripturae locis, in quibus unus et idem a parte rei existens dicitur verus Deus et homo, et quæ in uno loco Scripturæ dicuntur de vero Deo, in alio dicuntur de vero homine. Ac deinde per has particulas, *hic, ille, ego, qui*, et similes, demonstratur in individuo idem Deus et homo; hæc autem vera esse non possunt nisi de eadem persona, quæ sub utraque natura subsistat; sed hujusmodi testimonia indicata jam sunt in secunda disputatione. Nunc sufficiat illud Joan. 1: *Verbum caro factum est*. Verbum enim quoddam singulare suppositum significat, et illud ipsum dicitur factum caro, quod non potest dici propter solam inhabitationem in carne tanquam in templo, nec propter aliquam speciem gratiam, vel favorem, quam ipsum Verbum carni concesserit, sicut non dicitur Spiritus Sanctus fieri mulier, vel mater Dei, licet in ea singulari quodam modo habitaverit, illamque specialiter dilexerit; dicitur ergo *Verbum caro factum*, quia carnem sue subsistentiae univit. Explicatur amplius vis horum testimoniorum, nam cum, verbi gratia, Apocalyp. 1, dicit Christus: *Ego sum et etiam*, vel Joann. 8: *Antequam Abraham fieret, ego*